

Õiguskantsler

Priit Pikamäe
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 18.01.2016 nr 4-3-5-16

Meie 10.02.2016 nr 9-2/160182/1600616

Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 3-4-1-1-16

Austatud Riigikohtu esimees

Tallinna Ringkonnakohtus jättis 05.01.2016 määrusega 2-09-66986 kohaldamata ning tunnistas Põhiseadusega vastuolus olevaks riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 ja lisa 1 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud redaktsioonis osas, milles tsiviilasjas hinnaga 4 000 000 kuni 4 500 000 krooni tuli tasuda riigilõivu 175 000 krooni.

Leian, et ringkonnakohtu taotlus ei ole põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse (PSJKS) § 14 lõike 2 mõttes lubatav.

Ühtlasi teatan, et ei soovi asja arutamist suulises menetluses.

I Õigusnormid

Riigilõivuseadus (kehtiv 01.01.2009 kuni 31.12.2010)

„§ 56. Hagiavalduse, avalduse ja kaebuse läbivaatamine

(1) Hagiavalduse esitamisel tasutakse riigilõivu lähtuvalt hagi hinnast käesoleva seaduse lisa 1 järgi või kindla summana.[---]

Lisa 1 riigilõivuseaduse juurde „RIIGILÕIVU TÄISMÄÄRAD AVALDUSE ESITAMISE EEST TSIVIILKOHTUMENETLUSES (KROONIDES)“

Tsiviilasja hind kuni, k.a	Riigilõivu täismäär
4 000 000	
4 500 000	175 000

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise [seadus](#) (TsMSRS)

„§ 2¹. Madalamate riigilõivumäärade rakendamine

(1) Tsiviilkohtumenetluses avalduse, hagi, apellatsioon- või määruskaebuse esitamisel 2009. aasta 1. jaanuarist kuni 2012. aasta 30. juunini kehtinud määras tasutud riigilõiv tagastatakse menetlusosalise avalduse alusel, kui avalduse esitamise päevaks ei ole kohtumenetlus jõustunud lõpplahendiga lõppenud, osas, mis ületab riigilõivu tagastamise otsustamise ajal sama

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

menetlustoimingu tegemise eest kehtivat riigilõivumäära rohkem kui 50 eurot. [RT I, 21.06.2014, 8 - jõust. 01.07.2014]“

II Konkreetse normikontrolli lubatavus

Hageja esitas 28.09.2015 Tallinna Ringkonnakohtule taotluse tagastada 06.01.2010 hagi esitamisel enamtasutud riigilõiv selle põhiseadusvastasuse tõttu. Kuna tsiviilasjas 2-09-66986 jätkub vaidluse lahendamine, saab kohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 150 lg 1 p 1, lg 4 ja lg 6 alusel taotluse lahendada.¹

01.07.2014 jõustus TsMSRS § 2¹ lg 1 näol eriregulatsioon tsiviilkohtumenetluses 01.01.2009 kuni 30.06.2012 kehtinud ja selle alusel tasutud riigilõivu osaliseks tagastamiseks. See säte ja selles nimetatud ajaperioodil kehtinud riigilõivuseadus on olemuslikult lahutamatult seotud. Seetõttu ei ole põhiseaduslikkuse järelevalve menetlus hageja õiguste kaitseks ja enamtasutud riigilõivu tagastamiseks enam vajalik.²

TsMSRS § 2¹ lg 1 kohaselt tagastatakse tsiviilkohtumenetluses avalduse, hagi, apellatsioon- või määruskaebuse esitamisel 01.01.2009 kuni 30.06.2012 kehtinud määras tasutud riigilõiv menetlusosalise avalduse alusel, kui avalduse esitamise päevaks ei ole kohtumenetlus jõustunud lõpplahendiga lõppenud, osas, mis ületab riigilõivu tagastamise otsustamise ajal sama menetlustoimingu tegemise eest kehtivat riigilõivumäära rohkem kui 50 eurot.

Alates 01.07.2014 ei eksisteeri enam:

- vajadust algatada riigilõivu ettenäinud normi põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust vahemikus 01.01.2009 kuni 30.06.2012 riigilõivu tasunud isiku õiguste kaitseks, ega
- õiguslünka põhiseaduspärase suurusega riigilõivu määramiseks.

Seetõttu on 01.01.2009 kuni 31.12.2010 kehtinud RLS § 56 lg 1 ja lisa 1 minetanud vaidluse lahendamisel asjassepuutuvuse.³ Järelikult ei ole Tallinna Ringkonnakohtu taotlus PSJKS § 14 lõike 2 mõttes lubatav.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Helen Kranich 693 8446
helen.kranich@oiguskantsler.ee

¹ TsMS § 150 lg 4 esimesest lausest tulenevalt tagastab riigilõivu kohus, kelle menetluses asi viimati oli. TsMS § 150 lg 6 kohaselt lõpeb riigilõivu tagastamise nõue kahe aasta möödumisel selle aasta lõpust, millal riigilõiv tasuti, kuid mitte enne menetluse jõustunud lahendiga lõppemist.

² RKPJKm 28.05.2008, [3-4-1-4-08](#), p 15: „[k]onkreetsed normikontrolli eesmärgid teenida eelkõige põhiõiguste kandjast menetlusosalise huve.“

³ RKPJKo 26.01.2015, [3-4-1-57-14](#), p 18.